

κρουφή κριτική του κομμουνιστικού καθεστώτος. Και ακολουθεί η τελευταία θεματική ενότητα, «Audience Response and Ideological Negotiations», που περιέχουν τέσσερα μελετήματα: της Nandi Bhatia, «Different *Othello(s)* and Contentious Spectators: Changing Responses in India» (σσ. 155 εξ.), που εστιάζει στην αποικιοκρατική παραγωγή του 1848 στην Καλκούτα, στο «Shakespeare Wallah» το 1965, τον *Οθέλλο* ως χοροδράμα σε ύφος Kathakali 1996 και την Bollywood-διασκευή σε κινηματογράφο στο *Om Kara* του Vishal Bhardwaj 2006· της Mara Yanni, «Shakespeare and the Audiences of the Greek Traveling Actors» (σσ. 175 εξ.), αναπτύσσοντας (με πολλές ελλείψεις και λίγο υλικό) την πρόσληψη του Σαίξπηρ στους ελληνικούς μετακινούμενους θιάσους στις τελευταίες δεκαετίες του 19^{ου} αιώνα (ίσως στη διδακτορική της διατριβή *Shakespeare's Travels: Greek Representations of Hamlet in the Nineteenth Century*, Athens, University of Athens Press 2005 να βρίσκει κανείς περισσότερο υλικό): της Mariangela Tempera, «“’Twas Me Who Combed Her Hair”: Audience Participation in Two Italian Rewritings of *Othello*» (σσ. 193 εξ.), που εστιάζει στο short film του Pasolini *Che cosa sono le nuvole?* 1968 και ένα θεατρικό έργο του educational theatre που σχετίζεται με αυτό, *Un bacio ... un bacio ancor ... un altro bacio* 1993, και της Ξένιας Γεωργοπούλου, «Parting “totally sucks”: Filming *Romeo and Juliet* for Generation X» (σσ. 211 εξ.), που αναλύει δύο ταινίες, του Baz Luhrmann και *Romeo and Juliet* του Lloyd Kaufman. Ακολουθούν ακόμα μερικές βιβλιοκρισίες για το θεματικό πλαίσιο του τεύχους (σσ. 229 εξ.). Summa summarum ένα ενδιαφέρον αφιέρωμα, που δίνει μια ιδέα για τις διακλαδώσεις της πρόσληψης του Άγγλου δραματουργού και τις «χρήσεις» του σε διάφορα πολιτισμικά και πολιτικά συγκείμενα και μπροστά σε διαφορετικούς θεατές.

ΒΑΛΤΕΡ ΠΟΥΧΝΕΡ

ANTONIO MATESIS

Il Basilio. Dramma in cinque atti, a cura di Cristiano Luciani, Edizione Nuova Cultura, Roma 2008 (Collana di Studi Neogreci 4), 205σ., 1 εικ., ISBN 978-88-6134-140-1.

Ο Cristiano Luciani, εξαίρετος Ιταλός νεοελληνιστής, ο οποίος υποστήριξε πρόσφατα στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών τη διδακτορική του διατριβή: *Των αρμάτων οι ταραχές, τον έρωτα η εμπόρεση. L'amore e gli amori. Γκισότρες στην ελληνική και ιταλική λογοτεχνία από το Μεσαίωνα έως το Μπαρόκ (14^{ος} – 17^{ος} αιώνας)*, γνωστός για τις μελέτες και κριτικές εκδόσεις του της όψιμης δημόδους βυζαντινής λογοτεχνίας (*Ο Κάτης και ο Ποντικός* 2001, *Ομιλία του νεκρού βασιλιά* 2005), καθώς και της ιταλόφωνης παραγωγής της κρητικής λογοτεχνίας (Giancarlo Persio: *La nobilissima barriera della Canea. Poema cretese del 1594* 1994, Francesco Bozza: *Fedra* 1996, Antonio Pandimo: *L'amorosa fede* 2003, *Manierismo Cretese* 2005). Λιγότερα γνωστός είναι οι νεοελληνικές μεταφράσεις του (*Voci dalla Grecia moderna* 2006, *Montale, Kavafis e la Grecia moderna* 2006, E. Tagonidi-Maniatakis: *Acrobati del Caos* 2007): μέσα στα πλαίσια των μεταφραστικών αυτών προσπαθειών ο Luciani παρουσιάζει μια νέα μετάφραση (μετά τον Filippo Maria Pontani το 1962) του *Βασιλικού* του Μάτεσι. Μια προσεγμένη Introduzione (σσ. 9-41) πληροφορεί τον Ιταλό αναγνώστη για το θέατρο στα Επτάνησα (με πλήρη βιβλιογραφική κάλυψη και εμποπεία), για τον Αντώνιο Μάτεσι, το έργο και τον κύκλο του, για τις εκδόσεις του *Βασιλικού* (1859,

δε Βιάξης 1881, επανέκδοση 1934 στο *Μηνιαίο Νέο Κόσμο*, 1952 στην *Ελληνική Δημοκρατία*, Λ. Κουκούλας / Τ. Βουρνάς 1953 στη σειρά των 100 Αθάνιατων Έργων, Γ. Σιδέρης 1958 στο *Νεοελληνικό Θέατρο*, αυτοτελής έκδοση Αθήνα 1963, Σπ. Μυλωνάς 1964, Γλ. Πρωτοπαπά-Μπουμπουλίδου 1968 και 1981, Α. Τερζάκης 1973 και 1991), αναλύει εν συντομία το περιεχόμενο του έργου και τα ιδεολογικά του συμφραζόμενα, κάνει μια υπόθεση σχετικά με τα πολιτικά συγκείμενα του 1830 (ενάντια στον Καποδίστρια), εξηγεί την ιστορική συγκυρία του 1712, όπου τοποθετείται το έργο, το ρόλο του νέου διαφωτιστή Δραγαβίγου Ρονκάλα, αφιερώνει ολόκληρο κεφάλαιο στη δραματουργική δομή του έργου, προσφέροντας και μια configuration matrix με την αναγραφή του αριθμού των στίχων ανά πρόσωπο και σκηνή, όπως το έχω εισαγάγει στη διεθνή βιβλιογραφία σχετικά με το κρητικό θέατρο (σ. 35, χρησιμοποιώντας τον αριθμό των σειρών – το έργο είναι γραμμένο σε πεζό λόγο – πράγμα που οδηγεί ποσοτικά βέβαια σε πιο σχετικά συμπεράσματα), και ενημερώνει τελικά και για τις παραστάσεις του έργου (Ζάκυνθος 1832, Αθήνα 1927, 1935, 1950, 1964, Θεσσαλονίκη 1970, Αθήνα 1985, 1999). Η πλήρης βιβλιογραφία ακολουθεί χρονολογική σειρά και περιλαμβάνει ακόμα και το *Λεξικό Νεοελληνικής Λογοτεχνίας* (2007) και το βιβλίο του Αθ. Μπλέσιου (2007), το οποίο θα παρουσιαστεί στη συνέχεια. Το κείμενο παρέχει και υποσημειώσεις με σχόλια για τις διαφορές των εκδόσεων και για την ιταλική μετάφραση του Pontani, πραγματολογικά και γλωσσικά σχόλια. Η σχολιασμένη αυτή μετάφραση από έμπειρο φιλόλογο/νεοελληνιστή συνεχίζει μια σεβαστή παράδοση στον 20^ο αιώνα, που τοποθετεί την Ιταλία, ανάμεσα σε χώρες όπως την Ισπανία, τη Γερμανία, την Αγγλία και τη Γαλλία, να παρουσιάζουν σε μετάφραση κομβικά έργα της νεοελληνικής λογοτεχνίας και του νεοελληνικού θεάτρου και δείχνουν κατ' αυτό τον τρόπο το ενδιαφέρον τους για μια από τις «μικρές» και ανάδελφες λογοτεχνίες, που προσπαθεί να κρατηθεί και να γίνει γνωστή στη σκιά του μεγάλου αδελφού, που έχει γίνει μύθος.

ΒΑΛΤΕΡ ΠΟΥΧΝΕΡ

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ Γ. ΜΠΛΕΣΙΟΣ

Μελέτες Νεοελληνικής Δραματολογίας. Από τον Χορτάση έως τον Καμπανέλλη, Παπαζήσης, Αθήνα 2007, 485σ., ISBN 978-960-02-2159-6.

Ο συγγρ., λέκτορας στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών στο Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, γνωστός για τη διδακτορική του διατριβή *Le «théâtre d'idées» en Grèce de 1895 à 1922* στο Paris IV της Σορβόννης με Doktorvater τον Μ. Saunier (1997) και για μια σειρά από ελληνικά άρθρα, που απορρέουν από αυτήν, παρουσιάζει 13 μελετήματα, που αφορούν σημαντικά έργα της νεοελληνικής δραματολογίας, τα οποία τοποθετούνται και σχολιάζονται σε χρονολογική σειρά. Πρόκειται κυρίως για θεματολογικές και ιδεολογικές αναλύσεις, κάπως ομοιόμορφες μεταξύ τους στη διάρθρωση και στοχοθεσία, που μαρτυρούν την εμπειρία της μέσης εκπαίδευσης, και τον προορισμό τους για ένα συγκεκριμένο σχετικό κοινό. Ο συγγρ. ορίζει τις μεθοδολογικές του επιλογές ως εξής: «Σε αρκετές περιπτώσεις έργων έγινε προσπάθεια, αφού αναφέρθηκε στις ήδη υπάρχουσες κατακτήσεις της έρευνας, να εμβαθύνω σε ορισμένα ζητήματα, να διευρύνω την ήδη υπάρχουσα οπτική ή να παρουσιάσω μια άλλη προβληματική και οπτική, λαμβάνοντας υπόψη την εσωτερική λογική τους, την ανάπτυξη των καταστάσεων και των χαρακτήρων, αλλά και το πνευματικό και κοινωνικό κλίμα της